MITÄ ON VERKKOVÄKIVALTA?
MISSÄ KULKEE RIKOKSEN RAJA?

TURVASSA

OPAS VERKKOVÄKIVALLAN KOHTEEKSI JOUTUNEILLE

VIHREÄT naiset

TURVASSA

OPAS VERKKOVÄKIVALLAN KOHTEIKSI JOUTUNEILLE

Yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttaminen on jokaisen oikeus.

Häirintä ja hiljentäminen eivät kuulu hyvinvoivaan demokratiaan.

Politiikan parissa toimiviin naisiin, sateenkaari-ihmisiin, rodullistettuihin ihmisiin ja vammaisiin ihmisiin kohdistuu kasvavassa määrin hiljentämistä ja väkivallan uhkaa.

Haluamme olla tukemassa ja tarjoamassa osaamista verkkoväkivallan kohteeksi joutuneille toimijoillemme.

Tämä opas tuo yhteen poliisin, European Women's Lobbyn ja Naisten Linjan tuottamia materiaaleja.

Tämän ohjeistuksen kautta opit,

- mistä on kyse ilmiönä
- keneen olla yhteydessä verkkoväkivaltatapauksissa
- missä kulkee rikoksen raja
- tunnistamaan toimintatavat.

Lopusta löydät muistilistan, jonka avulla voit lisätä verkkoturvallisuuttasi.

Hätätilanteissa

Jos kohtaamasi häirintä tai väkivalta asettaa turvallisuutesi uhatuksi, ota heti yhteys poliisiin (112).

VIHREÄT naiset

MISTÄ ON KYSE ILMIÖNÄ?

59% somen käyttäjistä on kohdannut nettikiusaamista tai häirintää verkossa (Someturva).
Monella tasolla elämässämme yleistyvä teknologia ei ole itsessään ongelma
– vaan sen väärinkäyttö.

Jokaisella on oikeus teknologiaan.

Verkkoväkivallan tarkoitukset ovat moninaisia, mutta toiminnan taustalla on toive nöyryyttää, pelotella, hiljentää tai loukata (henkisesti tai fyysisesti) kohdetta. Teknologisesta väkivallasta tulee vainottu olo, kun mihinkään ei pääse karkuun eikä mikään ole yksityistä. On tärkeää muistaa, että usein ei ole kyse yksittäisestä henkilöstä, joka joutuu väkivallan kohteeksi, vaan siitä, mitä kyseinen henkilö edustaa.

Verkossa tapahtuvalla väkivallalla on oikeita vaikutuksia. Väsyttäminen, ahdistuksen ja epätoivon ruokkiminen, eristäminen, kaikki-voipaisuuden osoittaminen ja nöyryyttäminen ovat henkilön vapautta rajoittavia keinoja.

Niiden vaikutus myös verkon ulkopuolella tapahtuvaan elämään on todellinen.

Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja väkivalta

Naiset ovat 27 kertaa miehiä todennäköisemmin verkkohäirinnän kohteina (YK). Naisia vastaan hyökätään heidän identiteettinsä, asemansa ja yhteiskunnallisen epätasa-arvon takia. Tähän moninaiseen ryhmään kuuluu cis-naisia ja trans naisia, sateenkaariyhteisöön kuuluvia naisia, ei-valkoisia naisia ja tyttöjä, taloudellisesti haavoittuvassa asemassa olevia naisia, vammaisia naisia, pienistä yhteisöistä tulevia naisia ja maahanmuuttajanaisia.

Jos henkilön kohdalla yhdistyvät useammat näistä identiteeteistä, haavoittuvaisuuksista tai ulkoisista ominaisuuksista, riski joutua väkivallan kohteeksi moninkertaistuu. Rasistinen ja ableistinen syrjintä korostuu verkkoväkivallan kokemuksissa vahvasti.

JOS JOUDUT HYÖKKÄYKSEN KOHTEEKSI

Muista: sinä et ole syyllinen. Luota omaan arviointikykyysi.
Sinä tunnet parhaiten omat rajasi. Laita turvallisuus etusijalle.

1. Ilmianna ja blokkaa kirjoittaja.

Twitter, Facebook, Instagram, Youtube ja muut sosiaalisen median alustat tarjoavat mahdollisuuden blokata ja ilmiantaa kirjoittajat.

2. Tunnista, mistä väkivallan muodosta on kyse

Sanoittamalla mistä on kyse, sinun on helpompi pyytää ja saada apua.

3. Päätä, miten haluat toimia

Jokainen tilanne on yksilöllinen.
Useimmissa tapauksissa joku näistä on valittu tapa toimia:

En halua reagoida
Haluan reagoida
En tiedä miten toimia, tarvitsen tukea

EN HALUA REAGOIDA

On jokaisen oikeus päättää, kuinka toimia väkivaltatilanteissa.

Suosittelemme, että keräät todisteita turvaksesi. Kuvakaappaukset ovat helppo tapa tallentaa tietoa, jota olet kerännyt verkosta ja joka voi palvella sinua myöhemmin. Silloin sinulla on olemassa dokumentti tapahtumien kulusta.

- Ota näyttökuva puhelimellasi tekstistä tai kuvasta ja kirjoittajan profiilista.
- Kirjaa ylös lyhyesti mitä tapahtui, päivämäärä ja aika, sekä mahdollisten todistajien yhteystiedot.
- Tallenna kaikki mahdolliset tapahtumaan liittyvät todisteet, vaikka epämiellyttävien viestien poistaminen tuntuisikin houkuttelevalta. Pyri tallentamaan koko kirjeenvaihto, ei vain yksittäisiä viestejä. WhatsApp-keskustelun voi ladata erilliseksi tiedostoksi.

Kuvakaappaus kannattaa ottaa mahdollisimman nopeasti, koska joissain palveluissa lähettäjä voi poistaa viestin lähettämisen jälkeen. Sosiaalisen median alustoilla viesti tai kuva kannattaa tallentaa kuvakaappauksella ennen kuin sen ilmiantaa palveluntarjoajalle, koska palvelusta poistamisen jälkeen sitä voi olla mahdotonta saada enää takaisin.

Tapahtumien kirjaaminen voi tuntua raskaalta. Pyydä tarvittaessa tukea luotetulta ystävältä tai ammattilaiselta.

HALUAN REAGOIDA

Kiireellisissä tapauksissa ota yhteys hätänumeroon 112.

Raportoi viranomaisille: Internetissä esiintyvistä uhista ja rikosepäilyistä voi ilmoittaa poliisin yhteisen Nettivinkki-sivun kautta.

Jos väkivalta silti jatkuu, voit tehdä rikosilmoituksen.

Rikosilmoitus tehdään paikallispoliisille, joka tarpeen vaatiessa siirtää asian Keskusrikospoliisin hoidettavaksi. Rikosilmoituksen voi tehdä sähköisesti silloin, kun asia ei vaadi poliisin välittömiä toimenpiteitä.

Pidä tallessa viestit ja esitä ne poliisille. Pidä kirjaa myös vahingonteon seurauksista (esimerkiksi fyysiset, psyykkiset, taloudelliset, sosiaaliset).

Ylös kirjaaminen auttaa selkeyttämään ja jäsentämään tapahtunutta. Jos asioit lääkärissä vahingonteon seurausten (esimerkiksi ahdistuksen tai unettomuuden) vuoksi, voit pyytää lääkärintodistuksen rikosprosessin tueksi. Kerro rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä, että olet kerännyt tapahtumista todistusaineistoa.

Jos epäilet, että puhelimessasi on vakoiluohjelma, toimita laite poliisille tutkittavaksi. Älä sulje puhelinta tai yritä poistaa ohjelmaa itse.

Jos epäilet, että tilillesi on murtauduttu, tutki tallentaako palvelu kirjautumistietoja ja ota kuvakaappaus vieraista IP-osoitteista, joista sivulle on kirjauduttu.

TARVITSEN TUKEA

Et ole yksin.

Väkivaltaprosessi on raskas ja voi herättää ikäviä tunteita.

Jokaisen väkivallan kokemuksen jälkeen on hyvä puhua jollekin luotettavalle henkilölle, soittaa tukipuhelimeen tai hakeutua muun tukipalvelun piiriin.

Puolueelta saat apua väkivaltaan liittyvissä asioissa:

Paikallistoimijat: Oman piirin toiminnanjohtaja
Valtuutetut ja ehdokkaat: Kunta-asioiden suunnittelija **Kimmo Kyrölä**
Kansanedustajat: Eduskuntaryhmän pääsihteeri **Tiina Kivinen**
Puolueen työntekijät: Esihenkilö, työsuojelu ja työterveydenhuolto
Sukupuolisensitiivinen tuki:
Järjestö- ja viestintäsuunnittelija **Aiski Ryökäs**
Työaikojen ulkopuolella, kriisipäivystäjä: Puoluesihteeri **Veli Liikanen**

TARVITSEN TUKEA

Jos haluat keskustella anonyymisti kokemuksistasi, voit soittaa myös:

Suomen mielenterveysseuran kriisipuhelin / mieli.fi:
Kriisipuhelin päivystää suomen kielellä numerossa 09 2525 0111
Aukioloajat: arkisin klo 09.00–07.00 viikonloppuisin ja juhlapyhinä klo 15.00–07.00

Naisten Linja / naistenlinja.fi:
Puhelinpalvelu 0800 02400 ma-pe klo 16-20

Naisten Linjan verkkoväkivaltaan erikoistunut puhelin- ja chat-palvelu sekä nettikirjepalvelu: https://www.naistenlinja.fi/turvaverkko/

Nollalinja / nollalinja.fi:
Avoinna ympäri vuorokauden ja läpi vuoden 080 005 005

Oikeudellista apua

Someturva / someturva.fi:
Someturva on sosiaalisessa mediassa tapahtuneisiin rikoksiin erikoistunut maksullinen digitaalinen lakipalvelu.

Rikosuhripäivystys / riku.fi:
Rikosuhripäivystyksen tehtävä on parantaa rikoksen uhrin, hänen läheisensä ja rikosasian todistajan asemaa vaikuttamalla ja tuottamalla tukipalveluita. Yhteyden palveluun saat joko puhelimitse, chatin kautta tai lähettämällä yhteydenottopyynnön.

TUNNISTA JA NIMEÄ ILMIÖ

Sanat luovat turvaa.

Sanoittamalla mistä on kyse, on sinun helpompi pyytää apua ja päästä pois tilanteesta.

Vihapuhe käsittää Euroopan neuvoston ministerikomitean määritelmän mukaan kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat vihaa uhkaavalla tai loukkaavalla tavalla. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi sukupuoleen, ihonväriin, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen.

Verkkokiusaaminen on toistuvaa häirintää, kuten ilkeiden viestien lähettämistä, huhujen aloittamista tai sellaisten kuvien julkaisua, joiden tarkoitus on pelotella tai heikentää jonkun itsetuntoa tai mainetta.

Verkkohäirintä tarkoittaa digitaalisten työkalujen käyttämistä viestintään tai vuorovaikutukseen henkilön kanssa, joka ei sitä halua. Internetissä tapahtuva häirintä voi esiintyä kommenttien, videoiden, valokuvien ja piirroskuvien muodossa ja niiden tarkoitus on luoda olosuhteet, joissa kohde tuntee itsensä nöyryytetyksi. Keinoina voidaan käyttää sekä hyökkääviä ja loukkaavia sanoja tai fyysisen ulkomuodon kommentointia.

TUNNISTA JA NIMEÄ ILMIÖ

Sanat luovat turvaa.

Verkkovainoaminen tarkoittaa vakoilua, jatkuvaa seurantaa tai tiedon keräämistä jostakin henkilöstä verkossa ja tämän tiedon jakamista henkilön tahdon vastaisesti.

Doksaus tarkoittaa sitä, että verkosta etsitään tai sinne julkaistaan yksityistä tietoa tarkoituksena julkisesti paljastaa ja häväistä kohdehenkilö.

Hakkerointi eli yksityisen tiedonvälityksen ja tiedon sieppaaminen voi olla kohdistettu esimerkiksi verkkokameroiden hakkeroinnin muodossa.

Maalittaminen: vihamielisiä laumoja, joihin kuuluu satoja, toisinaan tuhansia ihmisiä, jotka järjestelmällisesti häiritsevät kohdetta.

Loukkaava sekstaaminen: Sekstaaminen on molemmin puolin toivottua alaston- tai seksuaalisten kuvien tai tekstien jakamista sähköisesti. Loukkaava sekstaaminen on yksipuolista graafisten materiaalien tai tekstin lähettämistä, ilman suostumusta.

LAINSÄÄDÄNTÖ

Älä epäröi pyytää apua, jos haluat edistää oikeuksiesi toteutumista.

Kunnianloukkaus

Viesti tai viestejä, joissa kohdetta pilkataan tai ivataan, kerrotaan valheita, tehdään rasistisia huomautuksia tai kommentoidaan roisisti ulkonäköä. Kohteesta on voitu muokata kuvia kiusaksi, aiheuttaen hänelle vahinkoa ja kärsimystä.

Törkeä kunnianloukkaus

Jos yllä kuvatut viestit aiheuttavat kohteelle suurta tai pitkäaikaista kärsimystä tai erityisen suurta tai tuntuvaa vahinkoa, tekijä voi syyllistyä törkeään kunnianloukkaukseen. Riittää, että jompikumpi seuraus on suurta.

Viestintärauhan rikkominen

Jatkuvat häiritsevät yhteydenotot, joiden edellytyksenä on, että toiminta on jatkuvaa ja sellaista, että se voi aiheuttaa kohteelle huomattavaa häiriötä tai haittaa.

Vainoaminen

Vainoamisrikoksen täyttymisen edellytyksenä on muun muassa se, että toisen seuraaminen tai tarkkailu on toistuvaa, ja että se on omiaan aiheuttamaan vainotussa pelkoa tai ahdistusta.

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen

Arkaluontoisen vihjauksen, tiedon tai kuvan lataaminen, joka koskee jonkun yksityiselämää. Vaikka tieto olisi paikkansapitävä, sen kertominen julkisesti saattaa aiheuttaa vahinkoa ja kärsimystä ihmiselle, jota se koskee.

MUISTILISTA

Mitä voit tehdä suojellaksesi itseäsi?

Aseta Google Alert hälyttämään nimelläsi. Alertsin avulla pysyt kätevästi kartalla siitä, kuka sinusta puhuu ja mitä aiheet koskevat. Yksinkertainen Google-haku kertoo tarkalleen, kuinka paljon tietoa kuka vain voi kerätä. Sitä kautta ymmärtää, kuinka haavoittuvaisia olemme.

Salaa laitteesi ja tiedostosi: Trollit etsivät verkosta vahingollista tietoa, jota he voivat käyttää ihmisiä vastaan. Ei ole vaikeaa eikä maksa mitään varmistaa, ettei kukaan pääse käsiksi yksityiselle tietokoneellesi tai elektronisiin välineisiisi.

Sijaintisi voi levitä älypuhelimesi tai tietokoneesi kautta. Opettele sulkemaan sijainnin jako.

Lukitse puhelimesi! Valitse turvakoodiksi 4-6 merkkiä, joita kukaan ei helposti arvaa, ja jotka vain sinä tiedät. Käytä kuvio- tai sormenjälkitunnistusvaihtoehtoa, jos puhelimessasi on sellainen. Valitse huolellisesti, kenen annat laittaa sormenjälkensä tai kasvonsa puhelimesi valikkoon. Jos joudut antamaan jollekin hetkellisesti pääsyn puhelimeesi, anna koodi, ja vaihda se jälkikäteen.

MUISTILISTA

Mitä voit tehdä suojellaksesi itseäsi?

Tarkista kenellä on pääsy pilvipalveluusi: Älypuhelimesi on liitetty joko iCloudiin (iPhone) tai Google-tiliin (Android). Tarkista säännöllisesti, kenellä on pääsy pilvipalveluusi myös muilla laitteilla. Pohdi, mitä kaikkea haluat pilvipalvelun tallentavan.

Ota käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen kaikissa mahdollisissa palveluissa ja sovelluksissa. Huomioi, että luovuttaessasi puhelinnumerosi tai muita tietojasi johonkin palveluun, tilille murtautumisen yhteydessä myös näihin tietoihin pääsee käsiksi.

Ole valppaana sovellusten kanssa: Suosittelemme käymään ajoittain läpi puhelimeen kasaantuneita sovelluksia ja tarkistamaan, mihin niillä on käyttöoikeudet. Käy sovellusten asetukset läpi yksi kerrallaan, ja poista ne, joita et käytä. Älä anna oikeutta dataasi, mikäli et tarvitse sovellusta. Jos käytät Google Play'ta, voit hyödyntää Google Play Protectia, joka tarkistaa sovellukset ennen niiden lataamista.

Muista tehdä säännöllisiä päivityksiä laitteeseesi!